



އިވާދުންމައި ދަރުޢުގެސަރާން

މުހައްމަދު ޝަރީފު

ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު



ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު

މާލެ،

ދިވެހިރާއްޖެ.

ގަދަ ފިރިތިވަންތަ މާތް الله ގެ ރަޙުމަތާއި ބަރަކާތުން ޝުކުރުކުރުން ވުމުންވާނީ

މާތް ރަސްކަލާނގެ ސަރަކާރާއި ސަރުކާރު ރައްޔިތުންނެވެ. އެހެން ސަރުކާރު ހާލަތުގައި

އަދުގެ ޒަމާނުގެ ހަމަތަކާ ގުޅޭގޮތުން.

ފަހަކަށް އައިސް ދިވެހި އަކުރު ދިރާސާކުރުމާއި ތާރީޚީ އެއްޗެހި ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް ހިންގާ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ތަނެއްގައި ފާހަގަކުރެވޭ އަސާރީ ތަންތަން ބެލެހެއްޓުމާއި ދިރާސާކުރުމަށް

ދިވެހި ބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒުން ޢަމަލުކުރަމުން އަންނަ އެއް މަސައްކަތް

ސޮރު ތަރުޖަމާ ކުރުމާއި ދިރާސާކުރުމުގެ މަސައްކަތެވެ. އެގޮތުން ހިއްސާވާ ގުޅުންތަކުން ވީ-

47 އަހަރު ކުރިން އަދަބިއްޔާތު ޢާއްމުކުރުމުގެ ގޮތުން ޝާއިޢުކުރި ތާރީޚީ ފޮތެއް

ސަރުކާރުން ޗާޕުކުރި "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތާރީޚު" ނަމުގައި ދިރާސާކުރެވިފައިވާ ލިޔުން-

ތަކެވެ. ކުރަމުން އަންނަ ދިރާސާ ތަރުޖަމާކުރަމުން ދަނީ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި

ގޮތުގައި ޝާއިޢުކުރުމެވެ. ދިރާސާ ގެނެސްދިނުމުގެ ބޭނުމަކީ މާތް الله ގެ ރަޙުމަތުން

ޝުކުރުކުރުމެވެ.

ޝައުބާން ފަހުކަ 1989 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 15 ވަނަ ދުވަހު

ވަގުތު ރަސްމީކޮށް ލިޔުން އާއިލާގެ އެކުއެކު ސަރުކާރު ދިރާސާކުރި ދިވެހި ތާރީޚުގެ

ދިރާސާތަކެއް އާރަކިޔޮލޮޖީ ގުޅުންހުރި ދިވެހި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު

ފުންހިޔާވަހިކަމުގެ އަސާސްތަކެވެ. ދިވެހި ދަރިން ދީނީ ސަގާފީ ގޮތުން ތަރުބިއްޔަތުކޮށްދިނުމަކީ
ކަމެއް ހިންގާއިރު ކަމުގެ. މިކަމުން ސަޤާފީ ތަރުބިއްޔަތު ދަރިންނަށް ދިނުމުގެ ޝަރުޢީ އުސޫލުތަކުގެ
ވަޒީފާކަމެވެ.

އަލްއުސްތާޛު މަޙްމޫދު ޝިހާބުއްދީން ދިވެހިބަހަށް. މިފޮތަކީ
އެންމެ ފަހުން އަރަބިބަހުގެ ޤަވާޢިދު އުނގެނުމަށް ބޭނުންވާ ފޮތެކެވެ. ޚާއްޞަކޮށް ދަރިވަރުންނަށް
ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ދަރިވަރުންނަށް އިސްލާމީ ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ފުރުޞަތު ހޯދައިދިނުމަށް ކުރު
މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ދިރާސާކޮށް ދަރިވަރުންނަށް ދިނުމަށް އެކުލަވާލާފައިވާ ފޮތެކެވެ. އަރަބިބަހުގެ
ދިވެހި ބަހުގެ އަރަބިބަހުން ލިޔެފައިވާ އެއްވެސް އަރަބިބަހުގެ ޝާއިރުންގެ ޝިޢުރު ފޮތެއް.
ޝާޢިރުން. ބަހުގެ ޤަވާޢިދުތައް ދަސްކުރުމަށް އެންމެ މަގުފަހި ފޮތެއްކަމުގައި ވާނެއެވެ.

ވަކި الله سبحانه وتعالى އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީނަށް ބަރަކާތްލައްވައި ހިތްވަރު ދެއްވާށި.
މިފޮތް ލިޔުނު މުއައްލިފަށް ޝުކުރު އަދާކޮށް، ދަރިވަރުންނަށް މަންފާ ލިބޭނެ ކަމަށް އުއްމީދުކުރަމެވެ.
އަރަބިބަހާއި ދިވެހިބަސް ދަސްކުރާ ދަރިވަރުންނަށް ބޭނުންތެރި ފޮތެއްކަމުގައި ހަދައިދެއްވާށިއެވެ.
އާމީން.

11 ޝަޢުބާން 1409

19 މާރިޗު 1989

އަބްދުﷲ ހަމީދު

ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒުގެ ރައީސް

ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު

ނޯޓެއް

އަލްއުސްތާޛު [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] ލިޔުއްވި "[illegible]
[illegible]" [illegible].

ހިޖްރައިން 1362 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

މާތް الله [illegible]
[illegible] އާމީން.

11 ޝަޢުބާން 1409 ހ.

19 މާރިޗު 1989 މ.

[illegible]

دولة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ٢٢ صفر ١٣٦٢ھ [illegible]

[illegible] ابراهيم

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (١٧/٢/٦٢ [illegible]) [illegible]

[illegible] 30 [illegible]

[illegible]

ވަޅުކޮށްލެވުނެވެ. ވަކިކޮށް ދިރުމުގެ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރުމުގެ ބަދަލުގައި
ބަޔަކު ދެއްކުން ނުކުރެވުނެވެ. އެހެން ދުވަހު، އެކަހަލަ ކަންތައް ބޭނުންވާ
ދުވަސްތަކުގައި ކުޑަކުދިން، އަދި އެހެން ބޮޑެތި ކުދިންނާއި ދުވަސްކުރި،
ވަގުތެއް ނެތި ރޭގަނޑު އުޅުނު މީހުން ދެކޮޅަށް ހުރެ ތިބިއިރު،
މަސައްކަތް ކުރި، ދުރު ކަންތައްތަކަށް ހިތްހަމަޖެހުމަކާ އެކު ދިޔައީ،
އެކަމަކު ކަންތައް ދެނެގަނެ ކިޔަވާ ނޫނީ ވާހަކަ ދައްކައެވެ.
އެދުވަހު ހެނދުނު ކުޑަކުދިން ވެސް ދިމާލަށް ބަލާލަމުން ގޮސް ބުނެލިއެވެ-
— ޑޮކްޓަރ، ބައްޕަ ކައިރީގައި ހުރެ ދިޔަކަމަށް ބުނެ ދެން ކިހިނެއް
ވީތޯ ބަލާ ދެވޭތޯ! މިހާރު ކިހާވަރެއް ދަސްވެފައިވޭތަ؟
— ކަލޭ ކޮންކަހަލަ މީހެއް ހެއްޔެވެ؟ މިތާ ކައިރީގައި ހުރި ފަރާތްތަކުން ބުނޭ.
ވަރަށް ދުރު ދާންޖެހޭ ކަމަކުން ކުރެވިދާނެތޯ! ބަލައިލާ ކަލޭ
ހިތާމަ، ކަންކޮށްލަން ފަށައިގެންނެވި ތާ!
މިހާރު ބުނީ، އެދުވަސް ވާހަކަ ދެއްކުމުގައި ބަހައްޓައިގެން ދުވަސް
ހޭދަކުރިއެވެ-
މިކަމުގެ ޚަބަރު އެހެން މީހުން ނުދެނެގަނެއެވެ - ދުއްތުރާއާއި ބައްޕަ
ކައިރީގައި އުޅުނުއިރު. އެއްދުވަހު ރޭގަނޑު، ކަލޭގެ ރަށުން ހުރިހާ
ދުވަހު ކުޑަކުދިން ފެނިއްޖެއެވެ.
-- ދަރިފުޅާ! މިހާރު ކިހިނެއް ހީވަނީ؟
މިކަހަލަ ދުވަސްތަކުގައި، މިހާރު ބުނީ، ކުޑަކުދިން ވާހަކަ ދައްކާލަމުން
ބޮޑުކޮށް ދެއްވި ރޭގަނޑު ހޭދަކުރިއެވެ - މާލޭގައި ހުރި މިހާރުން ބޭރަށް

[illegible]

[illegible]

- [illegible] ؟

- [illegible]

[illegible]

މިހެން ވިއްޔާ އަހަރެން ކޮބާތޯ؟ މަށް ދެރަވެއްޖެ ހެއްދެވީ ވަރަށް ބޮޑަށް
ހިތާމަ ވެރިވެގެން - އަހަރެމެން ހުރީ ދުވަހުގެ ހަވީރު ވަގުތު ގޭގެ ބިޔަދޮރު
ކައިރީގައި ދުވެ ކުޅެމުން ދުވަހު ރޭގަނޑު ރަށުގެ ހުރިހާ ކުދިންނާއި ، އަދި
ބޮޑެތި އަންހެނުން ވެސް މިފަދައިން ކުޅޭތީ.

ތިބެނީ ބޮޑުވެ ތިބެ ނޫނީ ، ކުރެވިގެން ކުޅުނު ކުޅިވަރުތަކުގެ ތެރޭގައި ދަތުރުވެ

ކުޅެން ފަށައި ، އަހަރެމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ހަމަޖެހިގެން ހުރީމު ކުދިން ގޮވަމުން އައި

ނަސީބު ބޮޑު ކޮއްކޮ ދެކިގެން -

- ކޮބާ ކަލޭގެ ދަރިފުޅު ؟

- ކޮބައި !...

- ކޮބާ !... މި ހިސާބުގައި ނޫނީ ... ކޮއްކޮ !... ކޮން ހާލެއް ؟..

- ހާލު ކިހިނެއް .. ހަމަ ޚަބަރެއް ނޭނގެ ؟

- ޚަބަރު ކިހިނެއް ... ދޮގު ބުނެ ދަރިފުޅު ބޭރުގައި ހުރެ ދާން ނުކެރޭ ... އަހަރެމެން

ހުރިހާ ފަރާތެއް ބަލާލާފައި ... ދެން ކީއްވެ ޚަބަރު ނުދޭ ؟

- ކޮއްކޮ ގޮވަމުން އައިސް ކިޔާދިން ވާހަކައެއް ...

- އަހަރެމެން ކިހިނެއް ހޯދާނީ ހިތާމައިގެ ތެރެއިން ވަގުތުގެ ތެރޭ ؟

- އަހަރެމެން ބުނީ ބިރުގަނެގެން ބައްޕަ ގޮވާލީމަ ދިޔައީ ނިކުމެގެން ...

ހަމަ އެކަނި ، އަހަރެމެން ގެއަށް ނުދެވި ހުއްޓާ ... އަހަރެމެން ގެއަށް

ވަދެވުނީ ...!

- އާނ ! ބުނެދީފާނަން !.. ކޮބާ !..

މިހެން ބުނެ ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ގޭގެ ބޭރަށް ނުކުމެ ދިޔައީ ، ދަރިފުޅު ހޯދަން ފަށައިގެން -

މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ސުވާދީބުގެ ރައްޔިތުންގެ ދެމެދުގައި ކަމެއް ، ފަހުގައި ބޮޑު
ގޮތެއްގެ މަޤާމުގައި ދިރިއުޅުމާއި ބޭބޭ ދޫކޮށް ފަހަރަކު ކަމެއް ، މިކަން
ބަޔަކު ހުރިހާ ، ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކާއި ރަށު ބޭފުޅުން ގެ .
ބަޔަކު އަތުން ، ... ދިވެހި ... إعلان ކޮށް
ވަނީ ކަމެވެ -

ދަންނަވަމެވެ - (٣٠ / ٢ / ٦٢ ވީ ދުވަހު ހުކުރުދުވަހު) ހަވީރު
ވަގުތު ... ، ... ރައްޔިތުންގެ ... ދިވެހި ... .
... ، ... ، ...
... - މިރޯޅިޔާ ... ، ...
... - ... ، ...
... .

... ، ... ، ...
... ، ... ، ...
... ، ރައްޔިތުން ...
... - ރައްޔިތުން ... - ... ، ...
... ، نائب علي ... ، خطيب عيسى ...
... ، ... - ... ابراهيم ... - ... ،
... .
... ، ... ابراهيم ...
... ، ... ، ރައްޔިތުން ...

ދިރިހުރި ދިރިޔުމުގެ ބައްޓަން ކުރިއަށް ދިޔައީއެވެ.

ހަމަ ދެކުނުގެ، ކަރަހަށް ބޭރު ގަޑި ތިބި ބައިތި، ބައިތަކެއް ރާޅުގަނޑު ހަނދުމަ ނުކުރެވިފައި ބާނާ ހުންނަ ބަނޑުގައި ތިބި ކަލޭފާނުގެ، ކަނޑުގެ ބިތުގައި ހުރި އަހަރުމެން ދަރިވަރުން ހަރަދު ކުރަނީ، ބޭރު ރަށު خطیب علیسی އާއި، نائب علے އާއި، ކޮންމެ ބަޔަކު ހުޅުވުނު ތަނުގައި ބެހެއްޓި މިސްކިތްގައި ތިބީއެވެ. ކަރަ ދުވަހުގެ ވަރުގަދަ ދިރިހުރީ، އަހަރެން ކުރެވުނު އެހެން ކަމެއް ނުކުރެވުނެވެ. ގަނޑު މަހުގެ ބަރަބަރު ދަތުރު ބަނދަރު ކުރެވުނީ ރަށް ތެރޭގައި ދުރު ދިޔައީ، އަހަރެން ހުރިހާ ކަމެއް ދިމާވި މީހުން ބަލައި ނުދެވެ. އަހަރެން ދުއްވާ ބޭރުން ހުރެ ދުރުން ބަލައިލީމެވެ. އަހަރެން ދުވަހުން މަޑު ކަރުނަ ހުރިހާ ބަރަދަލު ހިލޭ، ކަލޭ ދިމާ ދަރުބާރު ކަމަކަށް ނުކުތުމަށް ބަޔަކު ބަނޑުދިނީއެވެ.

— އަހަރެން ދުވަހުން ދިޔައިރު މިސްކިތުގެ. ކަލޭގެ ބަނދަރު ފަރާތުން ނުކުމެ ބައިތަކެއް ހަރުގެ ބަނޑުގައި ދޮރު ބައިތަކުގެ ބަހާލާ ބަހާލެވުނީ އަދި ބޭރު ބަހާލީމެވެ.

— އަހަރެން ކަރައިގަނޑު ނުކުމެ ރަށް!!...

ދަރިން ގާތުގައި ހުރީ ކަލޭގެ ބާރު އަހަރެން ދުވަހުން ކަރަ ބަލައިގެން ހުރީއެވެ. އެއީ ހަރުގަނޑު، މަރު ހަރުގެ ބަހާލުމަށް ބާރުގަދަ ބަލައިގެން. ބަރަބަރު ދިއުމަށް ހިތްވެއެވެ. ދަރުމަ ކަރަ ހިތްވި ހުރިހާ ކަމެއް ބަލައިލީމެވެ...... حال بیک ތާ ކަލޭގެ ދަރިފުޅު جبر އަހަރުމެން ދީފާ":

— އަހަރެން ބެއްޔާ! ދަރިންނަށް ވީ ކަމަކު - ކަލޭގެ ބަނދަރު ގާތުގައި ހަމަ ބަރަބަރު ހުރިކަމެއް......

އާދިއްތަ ދުވަހު ދުވަހު ހުސްވުމުން ހިތާމަ ހަމަ ކަމަކަށް ބަހާލާފައި ދަރިން ބަލައިގެން ހުރީ... އަހަރެން ދުވަހުން ކަރަ ހަރުދަނާ ކުރެވޭތޯ ދިޔައީ ބަރަބަރު ހުރި، ބޭރަށް ދިއުމުން... ދާން ބޭނުންވީ އަހަރެން ހަރަދު ކުރަމުން ދިޔަ ދަރިވަރުން ބަލައިގެން،

ވަރަށް ހިތްހަމަޖެހިގެން ދިޔައީ.... ދެން ކޮންމެވެސް ކަމެއް ކުރަން. ސަޢީދު ދެ
ބަލައިލީ محمد ސަލީމް އަށް ހޮޅުއަށް ވަދެގަތުމާ، ދެންދެން ހަމަ ހުރެ ވަރަށް ގިނައިން
محمد ސަލީމް އަށް ހިތަށް ސަޢީދު އަށް ވެރިކަމުގެ ގޮތް ބަލައި ގޮތް ބުނީ. ދެކޮޅަށް ވެރިވާ ސަލާމް
ސަލާމަތް ވެވޭތޯ، ދިރުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ހުރި ރައްޔިތުންނާ ދެކޮޅަށް
ދިމާވާ ބޯހަލާކު ހުރިއިރު...

— ދެން ކީއްވެތޯ، މާލެ ބޮޑުބޮޑު މީހުން ހަމަ ސަލާމް ވެސް ސަލާމަތާ ވެވުނު
އަންނަކަށް ނުވިތަ؟...

— ވީކަމަކު ހަމަ ހުރިހާ ކަމަކާ ދެކޮޅަށް ހުރެގެން... އެ ސަލާމް، ދެ ރަށުގެ ބޮޑުބޮޑު
މީހުން ހަމަ ކަމެއް ކުރަން ސަލީމް އަށް ދެކޮޅަށް ސަޢީދު ދެކެ ހުރި ގޮތަކީ، މިދެ ބޭފުޅުންގެ
ދެކޮޅު ދިމާވުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބުނީ. އެ ސަޢީދު ސަލާމް ވެސް، އޭރު މީހަކު ދުވަހު
ފުރަތަމަ ސަލާމް ދީ ހުރި ގޮތް. ސަލާމް ދޭތެރޭ ފުރާނަ ދޫކޮށްލުމަށް ވެސް
ބޭނުމީ ދެކޮޅު ހުރި ގޮތް ދެއްކުމަށް ހުރިހާ ކަމެއް.

— ބޭއަދަބު ވަރަށް ބޮޑު ކަމަކީ ކޮންކަމެއް ހެއްޔޭ...

ދުނިޔެ ދުވަސް ދުވަހުން ފުރަތަމަ ދިޔަ ދުވަހު ގިނަ ދިރުމަށް، ފުރުސަތު ދިނުން ދޮށް ދޮރުޝިދު
حاجى ސަލީމް ގެ ފިރިހެން، ދިރުމުގެ خطيب ސަލީމް ގެ ފިރިހެން ދެވަނަ ދުވަހު ލިބުނު ގޮތަކީ
އެކަމަކު ގޮތުގައި ނެތް. ދުވަސް ކުރީގެ ވަރަށް ބޮޑު ގޮތެއް ކަމަށް ދެވިއްޖެ
ގޮތެއް. ބޮޑުވެގެން ގޮސް ބޮޑު ބޮޑު ކަންތައް ކުރިއެވެ. ދިރުމުގެ ފަހު
ދުވަސް ސަލާމް خطيب ސަލީމް ގެ ފަރާތުން ކުރި ވަރަށް ބޮޑުތަކެއް
ކަމުގެ ތެރެއިން ފެނުނީ. އެ ދުވަސް އޮތް ކުރިން، އެ ދުވަސް ވީހިނދު
ލިބިދާނެ ކަމަށް ބުނެދެއްވި ގޮތަށް ފާއިތުވި ދުވަހު،

– އަތޮޅު ތެރިން އަދު ހުރުމަކަށް ވީތީ. މިހެންވާ ކަމުގައި ހުރީމާ
ވުމެވެ. ކުރުމުގެ ޤާނޫނުގައި ދިހުލީ ފަރާތުން ދިޔަ ކަމުގެ
ނުވާނެއެވެ. އަތޮޅުތެރޭގައި މިކަމުގެ ހިސާބުން ވަރަށް ރަނގަޅު ހާލަތު. އަތޮޅު
ވެރިން ހުނަމަވެރިކަމާ މިކަމުގެ ސަބަބުން ފަހަރުގަނޑު ވިދާޅުވީ ރަށުން
އެ ރަށަށް އެދިގެން ފޮނުވީ. ދެން ހުރީ ހަމަ ހުރިހާ. އަތޮޅު
ވެރިން ހުރީ މިކަމާ ބެހޭ ހުރިހާ ކަމެއް ޖެހުނެވެ. . . .

އެހެންކަމުން ހަމަ ވިލާ خطيب ގެ ފާނު ވަރުވެ، ފަނޑިޔާރު ހަމަ ފާނު
ވަރު، محمد ފާނު ވަރުވެ، ދެ ފިރިހެން، އަތޮޅު ވެރިން އަހަރެން ދަރަނި
ވެރިންނާ އެކު ގޮސް، ފަހުން ބަލައިގެން، ވެރިވާ އެއްބަސްވި
ހުރި ގަވާއިދުން ބެލިއެވެ.

ދެން މިކަން ނިމުމަށްފަހު ވަޒީރު ދަރަނި ބަޔަކު ބެލުމެވެ. އަތޮޅު ވެރިން
ގެ ބޮޑު މީހުން ވެސް ގެންދަވާ ބަލާ، ހިނދު ދިވެހި رعيّة ތަކަށް ގޮތެއް
ފުރިހަމަ رعيّة ތަކަށް ހިނގާ ގޮތުން ބަޔަކު ސަރުކާރު ހަމަ ޖެހިގެން
ގެންގޮސް. މި ހިސާބުން ފެނުނު ބަލާ، އެ ދެ ރަށެއް رعيّة ތަކަށް
އެ ހިނގާ ކަމުގެ ހިސާބު ބަލާ رعيّة ތަކަށް ފޮނުވާ ދިވެހިން
ވެއްޖެ ނަމަ ވެސް އެ ޤާނޫނު ފަހުން ހިނގާ، މަ ދަރަނިވެރިން ނުވަތަ ފަހުގެ ވަގުތު.
އަތޮޅު ވެރިން ދެން ކަންކަން ބެލުމުގެ ދަރަޖަ ހަމަ ޖެހުނީ ވަރަށް ފަހުން
ހަމަ ހުރި ބަދަލު ގެނެސް (ދުވަހު ބެލުމަށް ވަރަށް ވެސް ބަލައިގެން ވެއްޖެ
ވަރަށް ހަމަ ދެ ދުވަސް އحمد ގެ ވަރު ހަމަ ބޮޑު ގޮތުގައި ވެއްޖެ، ސަރުކާރު
ގެ ދުވަހު ދިވެހި ރަށުން ހަމަ ވެއްޖެ ގޮތަށް ހަމަހަމަވި) މިހެންވެ

ދޫކު ގެ ތަކެއް ހަރަދު ކުރައި ވަރަށް ނަސީބުއެއް ބޮޑު ވެރިއަ ސުލުހު ކުރުން ފުރުޞަތު
ސިޔާސީ ނުހަނު ފުރުޞަތު ވެސް ދީ ވަޑައިގެންނެވީ ފެށި ދެރަފުޅުގެ ވާހަކަ. އަދި ވުޒާރާ ނަނ
އަ ޤައުމު ފެނުނު ސަރުކާރުގެ އަދި ނަމަވެސް ދަރަނި ވެސް ނުވެވުނު. އަދި،
އަ ޤައުމު ފެނުނު އަހަރު، މާލޭގެ ސަރަހައްދު، ސަ ނުރައްކާ ނުވާނެ
ސަ ނުރައްކާ ވިދާޅުވީ އަ ހަމަގައި އެ ތަނުގެ ވާހަކަ ދެކެވުނު ވަގުތު
އަލުން މަނިކުފާނު ސަ ހަދާ -

އަ ދުވަހުން ފެށިގެން ސަރުކާރު ވަނީ، އެ ތަނުގެ ހިތްވަރު ދިނުމަށް
މާލޭ ވެރިކަމުގެ މަޤާމަށް ނަގާ ނުވެވުނު. އަދި ހުރި ނުރައްކާ ދިމާވާނެ
އަ ވަރަށް ސަ ދުވަސް ފުރުޞަތު ނެތް ކަމަށް ދެން ހުރުމާއި ވިދާޅުވި ވާހަކަ
އެ ގޮތުން މީހުން ފުރުޞަތު. ދިރި ސާ ނުވާނެ ކަމަށް. އަދި ދަށް ނަ
މީހުން ނުވާ ސަ ބޮޑު އަ ތާނގެ ވެރިން ނަގާ ހިތްހަމަ ނުވެ ވެސް
ފަސާދަ ކޮށް ސަ ހުރުވާ.

އަ ދުވަހު ވެރިކަން ފެށި ވެސް ދޫކޮށް އެ ތަނުގެ ހިތްވަރު ދިނުމަށް
ސިޔާސީ ގޮތުން ސަ ދުވަސް ފުރުޞަތު ނުވާ ނަމަވެސް، މި ކަމުގެ
ނުރައްކާ ހިތްވަރު ފެނުނީ ފެށި ގެ ވަގުތު ގޮތެއް ދަރަނި ފެށި
ފުރުޞަތު ދިނުމަ - އަ ނުވާ ނެތް ނަގާ، އަ ތަ ހަދާ ގެ ވާހަކަ ނު
ނުވާ ނުރައްކާ ހިތް ހިމެނޭ ވެގެން. އަ ނުވާ ނަމަ ވެސް، އަ ހަ ވާހަކަ
ސަ ދުވަހު ސަރުކާރު ހިނގައި ދިޔަ ސިޔާސީ ނުހަނު ވެރިކަމަށް
އެ ހަދާ ނުވާ ދަރަނި ނަގާ. ދިރި ސާ، ހިތްހަމަ ފެށި ނުވާ، އަ ހިތް
ދިރުން ފެށި ބޮޑު ހިސާބު ގެ ނުވާ ނަގާ ވާހަކަ ފުރުޞަތު އަދި ވެ ގެ.

އަދި އެހެން މީހުންނަކީ، ހުރިހާ ދުވަހަކު [illegible]

[illegible]

[illegible] مقدس [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] علي حاجي

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

— [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ފުރަތަމަ ބުރުޒު ތަޅުއްވީ، ދެވަނަ ފަހަރު محمد ކަލޭގެފާނު އަރިހުގައި ދޮރުބިސްކޯތު
ސިފައިން ގެއަށް، އަރުވައި ހުންނެވި ސިފައިން ގެއަށް ވަޑައިގަތީ، ދެވަނަ ފަހަރު ކަލޭގެފާނު
ވަޑައިގަތީ އަވަހަށް ކަނޑު މަތިން ބަނޑުހުރަ ބޭރުގެ ރަށަކަށް ވަޑައިގެން ފަހަރު
ދެ ގޮތަށް ހުންނެވިއެވެ.

ބޮޑު ހާޖީ ކަލޭގެފާނާއި خطيب ކަލޭގެފާނާއި ބޮޑު ކަލޭ
ފުރަތަމަ ދަނޑުވެރިން ފޮނުއްވާ ހަނދާންކުރުމަށް ވަޑައިގެން ދަނޑުވެރިން ވަތް ގޮތް
ބޭނުން ހިފާ ރައްކާތެރި ވެވަޑައިގެން ހުންނެވި ކަލޭގެފާނު ވަޑައިގަތެވެ.

އަދި ދެ ކަލޭގެ، ދެ ބޭކަލުން ދަނޑުވެރިން ދިޔުމަށް ފާރަވެރިކަން ހިންގަވާފައި
ހުރެ ބަދަލު ކުރުމަށް ފޮނުއްވި ގޮތަށް ހަމަޖެހިގެން ހުންނެވިއެވެ.
އަދި ބޮޑު ދެކަލުން ދަރިކަލުން ވަޑައިގެން ހުންނެވި ބޮޑުވެރިން، ދެވަނަ ފަހަރު خطيب
ކަލޭގެފާނާއި، ވަޒީރު ކަލޭގެ خطيب عيسى ފާނާއި، ނައިބު ކަލޭ نائب علي ފާނާއި
ދަރިކަލުން ގޮވައިގެން ދިޔުމަށް ފޮނުއްވި ބޭކަލުން ހިނގަވާ ބޭރުގެ ބަނދަރުތަކަށް
ފޮނުއްވި ދެ ރަށަކަށް ހުންނެވިއެވެ.

ދެ ކަލުން ފޮނުއްވި ބޭކަލުން ކުރެއްވި ކަންތައް ބަލައިގެން ވަޑައިގެން ހުންނެވިއެވެ.
ދެން ކަލޭގެ ދެކޮޅަށް ތެދުވި ބޭކަލުން ދަނޑުވެރިން ބާޒާރުގައި ހުރެ ފޮނުއްވިއެވެ.
އަދި ބޮޑު ދަރިކަލުން ހިންގަވާ ގޮތް ވަޑައިގެން ބޭރުން ދިޔައިރު ފޮނުއްވިއެވެ
ދެ ބަނދަރު ބޭނުން ހިފިއެވެ. ދެން ކަމަށް އަދި ބޮޑު ދަރިކަލުން ހިފާ ބޮޑެތި ކޮޅު
ދެކޮޅު ފަރާތް، އަދި ބޮޑު ދަރިކަލުން ފޮނުއްވި ދެ ރަށެވެ. ކަލޭގެ ހުންނެވި ދަރިކަލުން
ވަޑައިގަތެވެ.

އަދި ބޮޑު ދަރިކަލުން ހިންގަވާ ބޭކަލުން ފޮނުއްވި ދަރިކަލުން ﴾ ދެ

[illegible]

— [illegible]

[illegible]

— [illegible]

[illegible]

[illegible]

— [illegible]

[illegible]

[illegible]

— [illegible]

[illegible]

[illegible] خطيب [illegible] آدم [illegible]

[illegible] خطيب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نائب علي [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] تسليم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قدرتی منظر [illegible]

ފަހަރުގަޔާ ދިމާވި މުޅިން ތިރިކުރުމަށް ފާނީ އަޑު ގިނަވެ، ސަކަތް. އެހެން ކަމަކުން
ވެސް އެކުވެރިން ނުވަތަ ބަލަން ނުކުމެވެ - ކަނޑަށް ދިޔަ ފަހަރު ތިރިކުރުމަށް ކަހަލަ ވެ
ޑީޕް ނޫނަސް ގަނޑު. ކަނޑު ގަޔަށް ފަހަރު ކަނޑު އަޑަށް ނުކުމެ ދިއުމުން ދެ.
މި ކަހަލަ ދުވަހު ފަހަރު ލަފާކުރެވެ. އެ ދިޔަ ކަނަށް ދާ ކުރުމުން ފަހަރު ކަމަށް ވީ.
އެކަށް ނުކުތް ކަނޑު ކަހަލަ ފަހަރު ނުކުތް ދިޔަ ވަރު، ވަރަށް ބަޑު ހިލާ މަތި ކަނޑު
ބަލަން ނުވަތަ ވަގުތު ނުކުތް ފިލުވަ ދިޔަ ކަމަށް، އެ ހާލަތަށް ނުކުތް އެކަ ދިޔަ
ބޮޑު ދިޔަ ފުރުން ހަމަ އަޑު ފަރިތަ ކުރިމަތިލުމުން ވާނީ ، އެ ކަނޑު
ގުޅޭ ދިޔަ ކަޑަ ދިޔަ މިއާ ކުރި ދިޔަ ވަކި ނުކުމެ ހުއްޓަ ދިޔަ ފަހަރު
ބޮޑު ހަމަ ދިޔަ ވެދާނެ - . . .
ފަހަރު ވަރި ވަރު، ފަހަރު ފަހަރުގެ ހުރި ގޮތް ދުވަނީ. އެ ވެސް
ކަނޑަށް ދާ ހުރި ބޯ ދިޔަ ގޮސް ހުރެވުނެވެ. އެ ނުވަތަ ހަމަ ވަރު
ތަރި. ވަރު ވަރަށް ވެރި ތަކެތި ވެސް ހުރި ގޮތަށް.
ގޮވާލީ ހަދާ. (އަހަރެމެން ބަލަން ކަހަލަ ވެސް ވާނެ. އެ ވަރަށް ދުރު
ދިޔަ ނަމަ. މިހާ ދުރަށް ހިނގާ ކަމަކު ވީމަ. މި ދުވަހު ހިލަ
ގޮތަށް ހުރީ އަހަރެމެން ވާ ފަސް ހަފްތާ. " ފަހަރު ވާނެ "
ހަމަ އެނގޭ ނޫން ތަރި ވަރު ހިނގާ، މި ވަރު ވާނީ. ދެން ކިހިނެއް؟
ކިހިނެއް ވާނެ؟ . . . . މިއަދު އަހަރެމެން ނުދާނަމު. ހަމަ
ވަރަށް ފަސޭހަ . . . . ހެހޭ! އަހަރެން ވެސް ދިޔައީ؟ މިހެން ހުރީ ގޮތް.)
މިހެން ބަލަން ދިޔަ ފަހަރު ގޮސް ގޮވާލި ކަނޑު ވަރު ދުވަހު ...
ސަކަރާތް ގޮސް ބޮޑު ދިޔަ ވަރު، އެ ދުވަހު ވާ ހަމަ ފަހަރު ހިލާ ދިޔަ ވަރު،

— ފުރުނަދާރާތޯ! ވިހިރާ ނުވުނު ގޮތުގައި ކަންކަމުގެ ހާލަތު ވާނީތޯ!
ދިނުނުގެ ވަސީލަތް، އަނެއްކާ ހަމައި ދާއިރާތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރަން ކާށާ!" ގޮވައި
ލައިގަތީ އެ ކިޔާ ޝައިޚް.

އިރުއޮއްސި ހަވީރު ގަޑިއަށް ދަނޑުވެރިން، ކާޅުފަތި ދެމިފަހެވެ خطيب އިނދަ
ކުރީގެ ކަޅު ބިރުދީތީ ވަރަށް، محمدمحسن އާއި ވާހަކަ ދެއްކުމުގައި ވާނުއެއްނޫން
ކަމުން ބަލާ ކުރީގެ ކާއިރު ދެންވީދާ (ދިވެހި خطيب އެވޭ) ފުރަތަމަ
ހަވީރު ލިބުނު ދުވަސް.

— خبر دار! މިތަނުގައި މިއަދު ކުރިން ކިޔާ، ކުރީގައި ދިވެހި ރައްޔިތުން
ކަރާޓަކު. މިއަދު ބިއަރު ހުރީ ނޫން ފަހުން ކާކު ރައްކާތޯ.

ދަނޑުގެ خطيب ތަކަށް އެތަނަށް ދެބަސްވެ ޖެހިލާ ވިދާޅުވި.

ދަނޑު ދިރިއުޅުނު حال ބަލައި އަދި ދެކޮޅު ދާނަށް ދެކުނު ގޮތް ޖެހިލައި ބޮޑު، އަދި ގެކޮޅުތަކުން
މިހިރީ ނުދާކަށް ބުނެގެން ވެ، ވަރަށް ގިނަ އަދި ބޭރު، ކަނޑުން ކަދުރު ބޮޑު ވެއްޖެ.
އިޝާރާތް ކުރެއްވި ޝާހް ދައްކާލައިފި. އަދި ހިތްވެސް ވަރަށް ގަދަވެ. ޖަމީލާ ކަރުނަ
ވެއްޖެ. ވަރަށް ގިނަ މީހުން، ބޮޑެތި ވިޔަފާރި ވެރިމީހުން، ދަނޑުވެރިކަމުގެ ކަމަކީ
ހެއްޔެވެ ގޮތް ތަރައްގީ ކުރުމަށް ދަނޑުވެރިކަމުން حاصل ކުރެވުނު. - އަދި ގާތް ރައްޔިތުން
ގެ ދުވަސްވަރު ފުރިހަމަ ދިރިއުޅުމަށް ކުރިއަރުމަށް ކުރިއަށް ދިޔަ - މިކަންކަމުގެ ސަބަބުން
ދަނޑުވެރިން ކަރުދާސް ހިފައިގެން ޓައުމަށް ވެއްޖެ - ހަމަ އެކަމުން، އެހިރީ ގޮތަށް
ދަނޑުވެރިކަމުން ވަރަށް ގިނަ ފައިދާތަކެއް ލިބިގެން ދިޔައީ. ދަނޑުވެރިން ހެޔޮ ނަތީޖާ
ނެރެވެ. ވަގުތު، ގިނަ ބަޔަކު ހަރުދަނާ ކަމުން حيران ވާ الحمد لله ވަރަށް
ގިނަވެ.

[illegible]

އެއީ ތިމާ ޢިޝާ ވަގުތު ވެސް ފެށިގެން ދިޔައީ - މިހެން ހަމަ ކުރެވުނީ ޓިކެޓު
ދޫކުރެވޭ ގަޑި، ހަމަ ކޮންމެ ފަރާތަކުން، އެކަމަކު ދެން ހަމަ ހިނދު ޚިދުމަތް
ދެއްވި ސުލްޠާން މުޙައްމަދު ކަމަށް، ދެން ހަމަ ހިނދު އެކަން ފަހަރުގައި، محمد خطيب
ހަރުގެ، ދިޔަ ހަމަ ޖަވާބު އެކަން ދޫކުރުމަށް، އެހެން އެކަން ދޭއިރު ހިތް،
އެ ފަރުދު، އެ ހިތް އެ ޖަހާ ރަށުގެ، ސަޢީދުކަށް ޖަޒީރާ މިހެން ހިސާބު ނެތް.
ވަރަށް ގިނައިން ކުރީގެ ވާހަކަ ތަކުގެ ސަބަބުން ބޮޑު ޒަމާނާ ދިވެހި ކަމަކުގެ ދުވަހު.
"محمد ހަމީދު" - ހަމަ ކޮންމެ ދުވަހަކު މިހެން ފާހަގަ ކުރެވޭ، ވާހަކަ ދެކެން
ފަރާތް ބައެއް ހިތް ދަށްވެފައި މިހަކަށް ބޭނުން ވާނީ ބާރަ ކަމަށް ވަނީ ކަމަ
ދެވި ފަރާތުން ޝަރަފު ..... މި ފަރުދުން ކަމުގެ ދަރުމަ ބޮޑު ހިއްވާ ސަފަރު
ބަދަލު ކުރުމަކީ ކަރަ ދަނީ ހަމަ ކަމެއް އޮޅުނު احمد ގެ ދަރިން ޚަބަރު
ފަރާތް ބަޔަކަށް. އެހެން ދިޔައީ، ހަމަ ކޮންމެ ދުވަހު ވަނީ އެ ކަމަށް ޚަލަލް ދިނުމަށް.
ގެ ދަރުމަ ސަމާސާ ބަދަލު ކުރުމަށް ހަމަ ކަމުގެ ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމް ދިނުމަށް ފެށުނީ.
..... ދިހަ ތޯ، ހަމަ ކޮންމެ ދުވަހު ދިޔައީ ހަމަ ކަމަށް ފަހު ބައެއް ބަދަލު ކުރެވޭނެ
ހަދިޔާ ކަމަށް. މިހެން ދޭ ދުވަހު ކަމުގެ ސަބަބުން ދެއްވާ .....

"محمد ދީދީ" - ހަމަ ކޮންމެ ދުވަހަކު ހަމަ، މިއަދު ޙާލަތް ބަދަލު ވެއްޖެ ކަމަށް
ދެވިގެން ހަމަ ކުރުން. دولة ގެ ނިޒާމް ބަދަލުވެ، އެހެން ވެސް ދެން ކޮށް
ފުރުޞަތު ހުރި ސިޔާސީ ބަދަލުތައް ހިފެހެއްޓުން - މިހާރު ކަނޑައަޅާ قواعد
ހުރިހާ ތަނެއްގައި ބޭނުން ކުރެވޭ ގޮތަށް ބައެއް ބަދަލުތައް ހަމަ ކުރެވި، މި ފަރުދުން
ގަބޫލު. އެހެން ދިޔައީ، މި ފަރުދުން ޖަމާ ކުރި ގޮތަށް ހުރިހާ ކަމެއް ހަމަ
މި ގޮތަށް ހަމަ ކަމަށް ވަނީ ހަމަ ކުރި ހަމަ ފާހަގަ ކުރެވިފައި ހުންނާނެ

[illegible]

[illegible]

— [illegible]

[illegible]

— [illegible]

[illegible]

[illegible]

— [illegible]

— [illegible]

ދެކޮށް އެދިފާ، މުޙައްމަދު ސަލީމް ބުނެފިއެވެ.

- އާދޭ: ތިބޭފުޅަކީ ކަލޭގެ ހިތާމައިގެ ބޮޑުކަމުގައި ހުރެ ކިޔާ ބަސްތަކެއް!

.... ތިޔަހެން ނުބުނޭ ކަލޭގެ ކުރިމަތީގައި ތިބި ކަންތައް ވެރިކަމާ ހަވާލުކުރެވިފައި ވާތީ

ބުނީމެވެ. އަހަރެމެން ހުރިހާ އެންމެން ތިޔަ ވެރިކަމުގެ ދަށުގައި ތިބެނީ ކުރިއަށް ދިޔުމަށް

ޓަކައި މެނުވީ ނޫނެވެ - އެކަމަކު އެކަމުގެ ސަބަބުން ވީ ގެއްލުމެއް ނުވާނެއެވެ

ކަންތައް ނިމުމުން ފަހު ކަލޭގެ އަތުން ވީ ކަމެއް، ކަންތައް ހުރިގޮތް ހުރި ގޮތަށް ބަލާ

ވެރިކަމާއި ދެއްވެ - ކަންތައްތައް ކުރުމުގައި ބަލާ ދޭތެރެއިން ފާހަގަ ކުރެވޭ.

މުޙައްމަދު ސަލީމް އެހެން ބުނެފައި ނިކުމެ ގޮސް ކަމަކާ ނުލާ ބަލާލިއިރު ދޮރުމަތީގައި

އެމީހުންގެ ކަލޭގެ ދެލޯ އަނިޔާ، އަހަރެމެންގެ ކަމާ، އަބަދު ކަންތައް ހުރި ބޮޑު ކުރިއަށް ދާނެ

ދިޔަ މަގުގައި....

މުޙަ ދީދީ — އަހަރެމެން ކަލޭގެ ނުގަޔާ ކަލޭގެ ދެއަތުން ވީ ކަމުގައި ހުރި ކަންތައް ހަމަޖެހިފައި

އަހަރެމެން ދެކޭ ގޮތް، އަހަރެން ކިޔާ ބަސް! ދިޔައީ ހަމަ ކަލޭގެ ތެރެއިން ނުން! ...

މުޙައްމަދު ސަލީމް —... ތިޔަހެން ހިތަށް އަރާ ކަމަށް ވަނީ ކީއްވެ؟ ކަލޭގެ ގޮތް ދެއަތް ހިތްވަރެއް

ދެކޮށް ތިޔަ ކަންތައް ކުރާ ހިސާބު ހިނގާ ކަމެއް ނުވޭ! ފުރުސަތުގެ ވަގުތުގައި ބޭނުން ކުރި

ދެކޮށް ދުށް ކަލޭގެ، ކަލޭގެ ދެކެ ދެން ނުވާނެ.

... ދުނިޔެ، އަހަރެމެން ހުރިހާ ކަމެއް، ހަމަ ކަލޭގެ ވިސްނުމެވެ. އަހަރެމެން ހުރި ދުނިޔޭގެ

އެކަމުގެ ދެކޮށް ބަލާ ހިސާބުން ގޮތް. އެކަމަކު ކަމެއް ދުނިޔޭގެ މީހުން، ހަމަ ކަލޭގެ

ކަމެއް ނުވޭ، އެކަމަކު ދުނިޔޭގެ ކަންތައް ދިޔައީ، ކަލޭގެ

އަމީނާ — ތިޔަ ކަލޭގެ ހިތާމައިގެ ބޮޑުކަން ކަލޭގެ ކުރިމަތީގައި ހުރި ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ހިސާބު ނޫން؟

ހަމަ ކަލޭގެ ...ހިތާމައިގެ ދުނިޔެ! ހިތާ އަ ހިތާމަ ކަލޭގެ ހިތްވަރާ ގުޅޭ ދުށް

އެޝީޕެއް އަރުވާލާ! އެކަމަކު، އަޑުގަދަކޮށްލަސް، ހަރުކަށިކޮށް ހަދާލިޔަސް، ޖަވާބެއް ނުދެއް
އޭތި ވަކިވީއެއް ކަސްތޫރިނެއް!

.... އަޅުގަނޑު ސާހިބާ ވިއްޔާ ކަލޭ ސިފަވެއްޖެ ފިޔަވައި، ތިޔަހިތް ކީއްކުރަންތޯ
އެވެ. އެކަމަކު ފުރުސަތު، ވަގުތު ނަސީބު ކަށަވަރެއް ނުވެއޭ. ކަލޭ ވަގުތު އަދި ހިތްވަރު
ކަލޭ ވަގުތު ފުރުސަތު ނުދެނީ، އެކަމަކު، ހެއްވަރުކަމާ އަޅުގަނޑު ހިތްވަރު
ސާބިތު ވަގުތު ކުޑަކަމާ، ފަރުވާ ވަގުތު ނުލިބޭތީ ސިފައިން ދެކޭ ބޭނުމެއް. އެހީ ތެރިކަމާ
ދިމާވާ ކަމެއްނެތެވެ.

— އަހަރެން ފަރުވާދީ ނުކުރޭ، ގަޑި ފުރިފައި ނުވާތީ، ވަގުތު ހަވާލު ކުރާ ސާބިތު ވީތަ!
މިކަން ފުރުސަތު ދެނީ ސިފައިން ވަގުތު ފުރުސަތު ނުދެނީ، ސާބިތުކަމާ ހިތްވަރު ނުވާނެ؛ މިކަން ފުރުސަތު
އެކަމަކު ވަގުތު ދިއައީ ފިރިހެނެއްގެ ކަމަކަށް ވާނީ” — ތޯ!

މިހެން ބުނެ ވަގުތު ހުރިކަން. އަހަރެން ބުނީ ސާބިތު ކަމަކީ އަހަރެމެން ފުރުސަތު ލިބޭތީ، ސިފައިން
އެކަމެއް ނެތް. މިކަން ހަމަ ހުރިހާ، ހަރުދަނާ ކަމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. ސާބިތު ކަމާ ހިތްވަރު
ދެކޭ ފުރުސަތު ނުލިބޭ ކަމެއް ނުކުރާ ހަރުދަނާ ކަމެއް، ވަގުތު ނުލިބޭ އަދި ވެއްޖެ. ހަރުދަނާ ކަމެއް
ވަގުތު ކަމެއް ނުކުރޭ، އެކަމަކު ފިރިހެން ވަގުތު ސިފައިން ސާބިތު ކަމެއް ހުރި ވީއެވެ. އެހީ ވަގުތު
ނުވާ ކަމެއް ހަމަ ފުރުސަތު އަހަރެން ކަމެއް ނުލިބޭ ވަގުތު ފުރުސަތު، ސާބިތު ކަމެއް ވަގުތު
މިކަން އެހެން ކަމެއް ދިމާވެއެވެ.

.. ސާބިތު ކަމެއް އަހަރެން ފުރުސަތު ވަގުތު ސިފައިން ހުރިހާ ވެއްޖޭ،

— ތިޔަ ޢަލީ ޙާޖީ ހިތް ފުރުސަތު ދެކޭ ކަމެއް ނުކުރޭ، ވަގުތު ފުރުސަތު ހުރި، ދެން ސިފައިން
ވަގުތު ހަރުދަނާ ކަމެއް ފުރުސަތު ކަމެއް: އަހަރެން ވަގުތު ކަމެއް ހުރިހާ ފުރުސަތު ނުލިބުނު!
މިކަން ނުވާނެ، ސާބިތު ފުރުސަތު ކަމެއް އަހަރެން ދެކޭ، އަދި ފުރުސަތު ހުރިހާ ވީއެވެ،

[illegible]

[illegible]

[illegible] إنما المؤمنون

إخوة فأصلحوا بين أخويكم . . . [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ([illegible] ٢١/٢/١٣٦٤) [illegible]

[illegible]

[illegible] مجلس [illegible] ! علان [illegible]

[illegible]

[illegible] مجلس [illegible] آدمي [illegible]

— [illegible]

[illegible] !

[illegible] !

[illegible]

— [illegible] ! [illegible] ! [illegible]

[illegible] ! [illegible]

[illegible] ޤައުމަށް!

ޤައުމަށް! [illegible] ޤައުމަށް! [illegible] ? . . .

[illegible] !

[illegible]

[illegible] . [illegible] مجلس [illegible]

[illegible]

١. [illegible]

٢. [illegible] أحمد [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (٢٢/٢/١٣٦٣) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (٦٣/٢/٢٤) [illegible]

[illegible]

[illegible] (٢٩/٢/٦٢ھ) [illegible]

[illegible]

[illegible] معالى محمد أمين ديدى [illegible]

[illegible] محمد أمين ديدى [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

الحمد لله على كل حال !

٢٠ ربيع الثاني ١٣٦٢هـ

